

Znak sprawy:
WP-X.9450.3.2021

Szanowni Państwo

**Prezydenci, Burmistrzowie, Wójtowie
Miast i Gmin
województwa małopolskiego**

Mając na uwadze wysokie ryzyko wystąpienia negatywnych konsekwencji stanu epidemicznego dla funkcjonowania rodzin, a szczególnie dzieci, proszę o zwrócenie szczególnej uwagi na właściwą, adekwatną do aktualnej sytuacji - organizację pomocy osobom doświadczającym przemocy w okresie ograniczonego bezpośredniego ich kontaktu z osobami pomagającymi.

W ramach prowadzonych przez Wydział Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie kontroli realizacji zadań gminy wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stwierdza się nieprawidłowości w zakresie działań podejmowanych przez zespoły interdyscyplinarne (ZI)/grupy robocze (GR) w stosunku do małoletnich dzieci bezpośrednio dotkniętych przemocą, jak i będących świadkami przemocy w rodzinie.

Diagnozowanie sytuacji rodzin z małoletnimi dziećmi oraz sporządzanie planu pomocy:

- nie opracowuje się diagnozy sytuacji i potrzeb dzieci, nie planuje się działań w stosunku do dzieci, a nawet jeśli są podejmowane – brak jest odnośnych zapisów w formularzach Niebieskie Karty lub innej dokumentacji prowadzonej do procedury Niebieskie Karty. Dane te dotyczą zarówno stanu sprzed okresu epidemii, jak i – ze szczególnymi konsekwencjami negatywnymi - aktualnego okresu i specyficznych kontaktów rodzinnych związanych z epidemią;
- w diagnozie sytuacji rodziny nie uwzględnia się wszystkich członków rodziny, którzy mają wpływ na jej funkcjonowanie, w tym również na sytuację małoletnich dzieci. Dotyczy to wspólnie zamieszkujących, gospodarujących rodziców generacyjnych (dziadków), rodzeństwa małżonków, których problem dotyczy, a także dorosłych dzieci. *Raporty w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Województwie Małopolskim (2015-2018, 2016-2019)* https://muw.pl/default.aspx?page=przeciwdzialanie_przemocy.

Instytucje i służby zobowiązane ustawowo do interwencji i udzielania pomocy rodzinom doświadczającym przemocy winny w szczególności sposób realizować swoje zadania w okresie zmniejszenia możliwości bezpośrednich kontaktów z osobami (rodzinami) wymagającymi pomocy. W tym okresie szczególnie ważne jest wypełnianie zapisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i rozporządzenia w sprawie prowadzenia procedury Niebieskie Karty dotyczących diagnozowania sytuacji dzieci i udzielania im wszelkiej, wynikającej z diagnozy, pomocy:

- powoływanie do składu GR przedstawiciela oświaty,
- diagnozowanie sytuacji rodziny ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dziecka,
- planowanie działań z dzieckiem i wobec dziecka,

- pozyskiwanie dokumentacji ze szkoły, w tym opinii zawierających zarówno informacje o wynikach w nauce, jak i o sposobie funkcjonowania w grupie, w tym o symptomach dostrzeżonych w trakcie nauki zdalnej, relacjach z rówieśnikami i osobami dorosłymi, kontaktach z rodzicami (jak często, kto się kontaktuje), itp.,
- monitorowanie realizacji działań wobec dziecka i dalszych „losów” dziecka w tej rodzinie,
- potwierdzenie wizyt u specjalistów, opinie z poradni, itp.,
- kontakt ze szkołą, innymi osobami znaczącymi dla dziecka – poszukiwanie takich osób będących dla niego oparciem/wsparciem.

Podjęcie działań w ramach procedury Niebieskie Karty przez przedstawicieli oświaty, jako członków ZI/GR.

W ramach prowadzonego nadzoru stwierdza się występujące nadal niewłaściwe rozumienie roli przedstawiciela oświaty w pracach ZI/GR, co ma wpływ na poprawność i skuteczność organizowanej pomocy dzieciom.

Za właściwe należy uznać, że przedstawiciel oświaty w ZI i GR jest reprezentantem środowiska oświatowego i nie musi to być każdorazowo osoba ze szkoły, do której uczęszcza/ją dziecko/dzieci z danej rodziny, w której prowadzona jest pomoc w oparciu o procedurę Niebieskie Karty. Udział przedstawiciela oświaty w pracach ZI/GR wynika ze znajomości przez niego specyfiki środowiska oświatowego – przepisów oświatowych, struktury systemu, w tym znajomości instytucji pomocowych dla dzieci i młodzieży, a głównie z posiadania wiedzy merytorycznej – psychologiczno-pedagogicznej – pozwalającej na dokonanie diagnozy sytuacji dziecka w oparciu o dokumenty: opinie i informacje o dziecku pozyskane od osób bezpośrednio pracujących z dzieckiem w danej szkole.

Zestawienie tych danych z informacjami od innych członków ZI/GR (pracownika socjalnego, kuratora, przedstawiciela policji, innych specjalistów) – stanowi podstawę do dokonania pełnej diagnozy sytuacji dziecka i określenia działań wobec niego: w jakim zakresie należy udzielić dziecku pomocy, przez jakich specjalistów, gdzie – w jakiej instytucji udzielającej pomocy na terenie gminy, powiatu, czy przez specjalistyczną placówkę poza lokalnym środowiskiem.

Podobną rolę – adekwatnie do specyfiki własnego środowiska i zakresu merytorycznego – pełnią powołani do składu ZI/GR przedstawiciele ochrony zdrowia, GKRPA, wymiaru sprawiedliwości.

Istotą pracy w systemie przeciwdziałania przemocy jest współdziałanie, uzupełnienie działań. Zastępowanie, przejmowanie czy przekazywanie kompetencji skutkuje obniżeniem skuteczności działań zespołów i wpływa na niepełną realizację zadań lub przeciążenie obowiązkami przedstawicieli tych służb/instytucji, które zmuszone są do przejmowania nierealizowanych przez innych zadań. Przekłada się to bezpośrednio na obniżenie skuteczności udzielonej pomocy uwikłanym w przemoc domową oraz wzrost wskaźników wypalenia zawodowego osób udzielających pomocy.

Działania informacyjno-edukacyjne w czasie pandemii.

Jednym z podstawowych zadań instytucji i służb lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest reagowanie na występujące przejawy zachowań przemocowych, a także stwarzanie możliwości nawiązywania kontaktu przez osoby doświadczające przemocy ze służbami interwencyjnymi oraz specjalistami udzielającymi pomocy. Ważne jest, aby w lokalnym środowisku istniała świadomość, że aktualna sytuacja stwarza szczególne zagrożenie występowania negatywnych zjawisk w relacjach rodzinnych oraz aby znane były możliwości reagowania i uzyskania pomocy. Konieczne jest wzmożenie działań informacyjnych o miejscach, do których można zgłaszać przypadki występowania lub podejrzenia występowania zjawiska przemocy i innych dysfunkcji rodziny oraz sposobów, jakimi można tego dokonać.

Informacje rozpowszechniane w różnych formach przekazu w całej społeczności i w środowiskach zagrożonych – winny zawierać wykazy miejsc, różnych sposobów kontaktu, w tym szczególnie uwzględniających bezpieczeństwo osób doświadczających przemocy i osób zgłaszających, a także wymogi epidemiczne.

Proszę o uwzględnienie w aktualnej, szczególnej sytuacji epidemicznej, powyższych wskazań merytorycznych i organizacyjnych – wynikających z obowiązujących przepisów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – w prowadzonych działaniach interwencyjnych i pomocowych w stosunku do osób/rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą, w tym szczególnie małoletnich dzieci oraz informacyjnych skierowanych do lokalnej społeczności.

W załączeniu przekazuję materiał merytoryczny – do wykorzystania w działaniach informacyjno-edukacyjnych dla przedstawicieli instytucji i służb pomocowych oraz kierowanych do społeczności lokalnych.

Dyrektor Wydziału

Jacek Kowalczyk

Zał. 1

Wpływ sytuacji pandemii na występowanie negatywnych zjawisk w rodzinie